Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.
Scrisorī nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de annunciuri:
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena *Rudolfŭ Mosse. Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seria garmondŭ pe o colonă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărī mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. sĕu 30 banī.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" ese în fiecare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunī 6 fl., Pe trei lunī 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francī, pe şése lunī 20 francī, pe trei lunī 10 francī.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorī.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunī 5 fl., pe trei lunī 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése luni 6 fl., pe trei lunī 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banī.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 215. Braşovŭ, Lunī, Marţī 26 Septemvre (8 Octomvre) 1889.

## Nou abonamentŭ
la
## „GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu **1 Octomvre 1889** stilŭ vechiu se deschide **nou abonamentŭ** la care învitămŭ pe toţī amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

**Preţulŭ abonamentului:**

**Pentru Austro-Ungaria:** pe trei lunī 3 fl. pe şése lunī 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

**Pentru România şi străinătate:** pe trei lunī 10 francī, pe şése lunī 20 francī, pe unŭ anŭ 40 francī.

**Abonamente la numerele cu data de Duminecă:**

**Pentru Austro-Ungaria:** pe anŭ 2 fl. pe şése lunī 1 fl.

**Pentru România şi străinătate:** pe anŭ 8 francī., pe şése lunī 4 francī.

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carī se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

**Braşovŭ,** 25 Septemvre v.

Presupunerea nóstră, că noua încercare de a împăca pe Cehii şi Germanii Boemiei va rĕmâné érăşī fără de resultatŭ, s'a adeverit.

Scimŭ, că comitetulŭ esecutivŭ alŭ deputaţilorŭ dietalī germanī din Boemia a făcutŭ dependentă participarea Germanilorŭ la o conferenţă de împăciuire dela atitudinea guvernului şi mai alesŭ dela aceea, ca acesta sĕ renunţe categoricŭ la orī-ce planŭ în privinţa încoronării monarchului ca rege alŭ Boemiei.

Era clarŭ, că cabinetulŭ Taaffe nu putea primi condiţiunea din urmă, fără a risca ca sĕ-şī facă duşmanī pe toţī Cehii, fără deosebire de partidă. Urmarea a fostŭ dér, că guvernulŭ a tăcutŭ şi deputaţii germanī din Boemia au rĕmasŭ fără deslusirile şi asigurările dorite.

Joia viitóre întrunindu-se érăşī dietele provinciale în Austria, deputaţii germanī ai dietei boeme s'au sfătuitŭ ce atitudine sĕ ia în viitorŭ. Erī s'au adunatŭ pentru scopulŭ acesta în Praga representanţii tuturorŭ oraşelorŭ şi comunelorŭ germane din Boemia.

Resultatulŭ conferenţei de erī a fostŭ, că s'a primitŭ resoluţiunea formulată de comitetulŭ esecutivŭ alŭ deputaţilorŭ germanī din Boemia, în puterea căreia Germanii boemī vorŭ continua politica de abstinenţă.

Acésta resoluţiune s'a motivatŭ prin aceea, că nu numai că nu s'a schimbatŭ situaţiunea în sensŭ favorabilŭ Germanilorŭ, ci încă s'a mai înăspritŭ prin numirea contelui Thun, a partisanului încoronării, ca guvernatorŭ şi prin punerea în discusiune a cestiunii încoronării. Pe lângă acésta Germanii Boemiei nu au primitŭ deslusirile cerute de comitetulŭ esecutivŭ alŭ partidei lorŭ din partea guvernului.

Situaţiunea în Boemia este prin urmare totŭ aşa de critică ca şi mai înainte, ba se póte dice că ea încă s'a mai încordatŭ, de când s'a pusŭ la ordinea dilei cestiunea încoronării.

Nimenī nu póte sci adī ce direcţiune vorŭ mai lua lucrurile în Austria şi cum va puté sĕ iésă cabinetulŭ Taaffe din noua încurcătură. Posiţia guvernului este cu atâtŭ mai dificilă, cu câtŭ vrêndŭ sĕ împace pe toţī, nu póte mulţămì pe nicī unulŭ. Adī contele Taaffe se află în faţa unei oposiţiunī îndoite, a acelei germane şi a oposiţiunei nemulţămiţilorŭ Cehī.

O fóiă cehă din Moravia publică o scire sensaţională, care dice că a primit'o din isvorŭ sigurŭ.

Contele Taaffe, dice acéstă fóiă, ar fi decisŭ a-şī da demisiunea. Elŭ a doritŭ sĕ împace pe Germanii din Boemia şi sĕ-şī asigure sprijinulŭ partidei Cehilorŭ boemī; Germanilorŭ a voitŭ sĕ le facă tóte concesiunile posibile, ér pe Cehii bĕtrânī a voitŭ sĕ-i câştige prin încoronare. Nu i-a succesu însĕ nicī una, nicī alta, din causa energicei oposiţiunī ce o facŭ Germanii încoronării, chiar şi ca actŭ curatŭ ceremonialŭ. De aceea cabinetulŭ Taaffe ar voì a-şī da demisiunea, îndată după ce se va fi discutatŭ adresa de încoronare de către dieta boemă.

Scirea acésta sensaţională este, după părerea foilorŭ centraliste germane, numai o manevră spre a întimida pe cei din maioritate şi a-i face sĕ fiă mai îngăduitorī faţă cu cabinetulŭ Taaffe.

Se póte însĕ ca împărtăşirea fóiei morave sĕ aibă o importanţă mai mare. Póte că cei dela cârmă s'au convinsŭ, că nu mai merge cu mĕsurile de jumĕtate şi de aceea s'au decisŭ a inaugura o altă tactică mai hotărîtă, dér nu în favórea aspiraţiunilorŭ suprematiste germane, ci în favórea realisării egalei îndreptăţirī. Tactica póte se va schimba, dér sistemulŭ Taaffe va rĕmâné.

## DIN AFARĂ.

**Prusia înainte de 1866.**

„Corespondenţa Balcanilorŭ", noulŭ organŭ oficiosŭ alŭ guvernului din Belgradŭ, publică ciudate revelaţiunī istorice, a cărora autenticitate o garantéză, în ce privesce atitudinea Prusiei înainte de 1866. Reiese din acele revelaţiunī, că în lunile, carī precedară deşchiderea ostilităţilorŭ în contra Austriei, cabinetulŭ din Berlinŭ ar fi solicitatŭ alianţa ofensivă a Rusiei, oferindu-i în schimbŭ pentru sprijinulŭ ei Galiţia orientală. României i-s'ar fi propusŭ Transilvania, Banatulŭ şi o parte din Ungaria, ér Muntenegrului Dalmaţia septentrională.

„Times" adauge cu naivitate, că nu vede cum Rusia ar fi declinatŭ asemenea oferirī, décă în adevĕrŭ i-s'ar fi făcutŭ. Uită că în 1866 Rusia vedea cu ochī rĕi disoluţiunea eventuală a confederaţiunii germanice în profitulŭ prepotenţii unei puterī militare ca Prusia. De atuncī Katkoff scria cuvêntulŭ rĕmasŭ istoricŭ: „O Prusiă prea puterniĕă nu va rĕmâné prietină cu Ruşia".

**Vilhelm II şi fiiulŭ prinţului Bismarck.**

De curêndŭ a apărutŭ în Berlinŭ o broşură întitulată „Impĕratulŭ Wilhelm alŭ II-lea şi cancelarulŭ imperiului", care se ocupă cu cestiunea: Cine va fi urmaşulŭ principelui de Bismarck. Broşura vorbesce în primulŭ locŭ despre conflictulŭ iscatŭ între principele cancelarŭ şi comitele Waldersee, despre care dice, că nu este resolvatŭ nicī acuma. Ia apoi în apĕrare partidulŭ rĕsboinicŭ dela curte, care este contra politicei de pace a principelui cancelarŭ, şi termină dicêndŭ, *că urmaşŭ alŭ principelui va fi fiiulŭ sĕu Herbert.* Intre altele se scrie în broşură:

„In érna anului 1886—87, principele Wilhelm lucra în cancelaria ministerului de externe. Se dice, că măiestrulŭ sĕu era contele Herbert de Bismarck. In curêndŭ se deşteptară nisce relaţiunī de prieteniă fórte intime între ei. Maiestrulŭ se purta atâtŭ de afabilŭ cu elevulŭ sĕu, încâtŭ principele, — adī împĕratŭ, — îi păstră cea mai mare stimă şi iubire de atuncī încóce. Principele mergea în fiă-care di la Berlinŭ, şi cu acéstă ocasiune nicī-odată nu uita de a visita pe contele Herbert de Bismarck în Wilhelm-strasse. In ministerulŭ de externe toţī credeau, că prietenia dintre principe şi conte va fi odată de mare însemnătate. Se vorbea mai alesŭ multŭ despre ideia de predilecţiune a cancelarului, de a lăsa acéstă înaltă demnitate pentru fiiulŭ sĕu, şi de aceea chiar împĕratulŭ de adī credea de atuncī, că principele cancelarŭ n'ar putea sĕ aibă unŭ urmaşŭ mai nemeritŭ, mai deşteptŭ şi mai îndemânaticŭ decâtŭ fiiulŭ sĕu".

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

## Capulŭ lui Iordache.

Naraţiune istorică de *Mauriciu Iokai.*

Totulŭ era perdutŭ! Gloria luptelorŭ, speranţa patrioţilorŭ, elita cetei sfinte, tóte au fostŭ sdrobite în lupta dela Drăgăşanī, prin care resistinţa Moldovei fŭ înfrântă şi ţéra érăşī supusă jugului Inaltei Porţī. Trei-decī şi trei de eroi tinerī din céta sfântă, carī cu semnulŭ crucei pe peptŭ luptară pentru credinţă şi patriă, şi-au făcutŭ cale printre şirurile Ienicerilorŭ şi s'au refugiatŭ în munţii din apropiere.

Toţī erau încă tinerī, nicī unulŭ din mica cétă nu era trecutŭ de 20 de anī, Iordache însuşī, îndrăsneţulŭ lorŭ conducĕtorŭ, abia împlinise 18 anī

Indată după perderea luptei, smulse Iordache după bĕţŭ stindardulŭ eroilorŭ libertaţii şi'lŭ încinse ca pe un brîu împrejurulŭ corpului sĕu. Apoi apucă cu ambele mânī câte o sabiă, strigă însufleţiţilorŭ sĕi tovarăşī de arme unŭ înflacatŭ: „După mine feciorī!" şi se aruncă în mulţimea undulătóre a Ienicerilorŭ.

Străbătêndŭ prin şirurile Ienicerilorŭ se uită împrejurulŭ sĕu; numai trei-decī şi doi dintre tovarăşii sĕi îlŭ urmau, ceilalţī rĕmaseră pe câmpulŭ de luptă.

Insĕ aceştī trei-decī şi doi erau în stare sĕ elibereze pe îndrăsneţulŭ lorŭ conducĕtorŭ din mânile duşmanului, care era de sute de orī mai numerosŭ decâtŭ ei, ba le-a succesŭ sĕ prindă chiarŭ în luptă pe vitézulŭ Beg Tyndari, celŭ mai tînĕrŭ ginere alŭ Sultanului, şi sĕ'lŭ trécă prin desele şirurī ale Ieniceilorŭ. In vêrtejulŭ luptei celei crâncene nu'lŭ lăsară sĕ scape şi fugiră în spre munţii dela Drăgăşanī, unde li-se oferea pentru câtva timpŭ o ascundĕtóre potrivită.

Pănă târdiu nóptea fură urmăriţī de învingĕtorii Spahii. Abia se ascunseră în dosulŭ unei stâncī, pentru ca sĕ mai conăcéscă puţinŭ, când fură îngroziţī prin strigătulŭ de biruinţă şi rĕsbunare alŭ duşmanilorŭ, carī cu încordarea tuturorŭ puterilorŭ se apropiau, căutândŭ urma fugiţilorŭ, sciindŭ bine că ce prisonerŭ însemnatŭ duceau ei cu sine.

Sórele apusese, însă trădătórea lună apărŭ încurêndŭ pe cerŭ şi le răpì sĕrmanilorŭ urmăriţī întunereculŭ binefăcĕtorŭ alŭ nopţii. Patrulele turbate de Ienicerī neîntreruptŭ îi goneu din tóte ascundĕtorile lorŭ.

Intre cele douĕ vîrfurī ale munţilorŭ dela Drăgăşanī se zăreu în orizontulŭ luminatŭ de lună turnurile unei zidirī întunecate; pe vêrfulŭ celŭ mai înaltŭ era o cruce duplă.

Acéstă zidire era mânăstirea dela Secu, unŭ sanctuarŭ depărtatŭ de lume alŭ evlavióselorŭ fecióre. Décă fugarii arŭ ajunge la porţile aceleia, arŭ puté sta ascunşī pănă în diua următóre, pentru că feciórele nu puteau sĕ încuie porţile înaintea celorŭ din urmă eroi ai eteriei; mai bine arŭ fi voitŭ sĕ móră cu ei, décă aşa ar fi fostŭ hotărîtŭ în cartea ursitei.

Cu o monotoniă melancolică suna clopotulŭ de morţī în josŭ către vale.

— Unŭ mortŭ se află în mânăstire, — dise unulŭ dintre tinerī.

— In curêndŭ vor fi mai mulţī, — rĕspunse vecinulŭ sĕu.

Clopotulŭ tocmai isprăvì trista sa vestire, când Iordache bătêndŭ cu pumnulŭ în pórtă cerŭ intrare.

— Cine vine? — întrebà cineva dinăuntru.

— Iordache şi eteria.

Pórta se deşchise la cuvintele acestea. O matrónă venerabilă în talarŭ albŭ cu potcapiulŭ negru pe capŭ primì pe cei carī ceruseră întrare.

Era stariţa mânăstirei.

— Fii binevenitŭ, ai venitŭ la timpŭ! — dise ea către Iordache.

— Eu n'aş fi pututŭ veni la timpŭ mai rĕu ca acum, — rĕspunse acesta cu unŭ tonŭ amarŭ.

Soţii sĕi intrară după elŭ în mânăstire. Stariţa îi numĕrà.

— Numai treidecī şi doi sunteţī? Unde suntŭ ceilalţī?

— Deja pe lumea cealaltă, — rĕspunse Iordache, arătândŭ cu mâna către cerŭ.

Stariţa conduse pe eteriştī pe trepte în susŭ înaintea uşei masive a refectoriului, stĕtŭ pe locŭ şi dise érăşī către Iordache:

— Fii binevenitŭ, ai venitŭ la timpŭ potrivitŭ, fata, pe care o ai adusŭ erī a rĕposatŭ astădī cu blândeţe în Domnulŭ.

Iordache îşī făcŭ cu evlaviă cruce şi deşchise încetişorŭ uşa.

### Natalia Keşco.

Sub titlulŭ acesta cetimŭ în „Telegrafulŭ Românŭ“ din Bucurescĭ următórele:

Nu cunoscŭ, n'am înalta onóre a cunóşce pe regina Serbiei, dér am avutŭ onóre de a cunósce acum două-ḑecĭ de anĭ şi ceva pe d-şóra Natalia Keşco.

Am cunoscut'o, pe când făceamŭ parte din nobilimea basarabeană. P'atuncĭ d-sa o gingaşă şi candidă copilă româncă, trăia într'unŭ cercŭ de marĭ proprietarĭ din nenorocita Basarabiă, toţĭ boierĭ românĭ, carĭ nu voiau şi nu permiteau sĕ între în cerculŭ lorŭ intimŭ parveniţĭ din Rusia, ce năvăleau în partea Moldovei, răpită la 1812.

In salonulŭ bĕtrânului Keşco nu se permitea de a vorbi muscălesce şi toţĭ cei carĭ întraseră în casele sale, conversau séu românesce, séu franţuzesce. Când murĭ bĕtrânulŭ Keşco, boerii românĭ reformară salonulŭ lorŭ intimŭ la d-na Keşco.

Aci, aceleaşĭ obiceiurĭ, aceeaşĭ ură în contra străinului cutropitorŭ însufleţea pe toţĭ.

Eram tinĕrŭ p'atuncĭ, gonitŭ din universitate, pentru că am luatŭ parte la o manifestaţiă ostilă guvernului a studenţilorŭ, am fostŭ adusŭ între doui gendarmĭ la Chişineu, n'am frecuentatŭ altă casă de câtŭ aceea a d-nei Keşco, pe care o numĕmŭ noi toţĭ *curtea română*. Aci petrecémŭ ḑiua, aci prânḑiamŭ, aci petrecémŭ serile.

Pe toţĭ câţĭ eramŭ, ne lega aceiaşĭ ură, acelaşĭ dispreţŭ pentru partea muscălescă a societăţii din Chişineu,

Tóte acestea'mĭ vinŭ aḑĭ în memoriă, când audŭ că ex-regina Natalia a devenitŭ acum o ruso-filă înfocată, că o iubire adâncă pentru Sf. Rusiă însufleţesce acéstă inimă română şi că patria A. S. R. e *Rusia*, precum a declarat'o regina la Odesa.

*Tempora mutantur!...* Aşa este, dér schimbarea e pré mare.

Rĕmâne a se sci, décă acéstă schimbare e sinceră, e adâncŭ săpată în sufletulŭ acestei femei ambiţióse.

*Z. A.*

## SCIRILE ḐILEI.

**Cu cine e poporulŭ românŭ?** Jupânii dela cârmă se laudă, că poporulŭ românŭ ar fi cu ei, findcă are încredere în ei, dér inteligenţa română îlŭ totŭ agitéză. Câtă încredere are poporulŭ românŭ în jupânĭ, ne dovedesce şi casulŭ următorŭ, ce ni-lŭ comunică „Luminătorulŭ“: In 30 Septemvre n. era sĕ se facă alegere de notarŭ comunalŭ în comuna Utfini de lângă Timişóră, éra actulŭ alegerei însuşĭ avea sĕ-lŭ îndeplinéscă, cum prescrie legea, numai membrii din representanţă, fiindŭ că numai dênşii au dreptulŭ d'a vota. La ora numită ajunge pretorele cercualŭ, întră în sala comunală, constitue representanţa, aşterne petiţiunile concurenţilorŭ, face candidarea — cu eschiderea unuia dintre candidaţĭ — şi provócă pe representanţĭ, ca sĕ alégă. Aceştia însĕ îĭ rĕspundŭ: „nu alegemŭ, nu votămŭ“. Tóte încercările şi sforţările pretorelui, spre a face pe representanţĭ ca sĕ alégă, rĕmaseră fără resultatŭ. In fine pretorele înpachetă şi se duse — *re infecta*. Care era causa acestei ţinute a representanţei din Utfini? Étă-o: Poporulŭ din comună, întregŭ precum se ḑice, doria sĕ aibă de notarŭ chiar pe acela, pe carele pretorele îlŭ eschisese — fiind-că aşa îĭ era chefulŭ — din candidaţiune; poporulŭ deci a informatŭ pe representanţĭ, că pe acela sĕ'lŭ alégă, orĭ pe nicĭ unul altulŭ, la din contră va fi „focŭ orĭ mórte în satŭ“. Representanţa nicĭ n'a cutezatŭ apoi sĕ alégă...“

Ce mai ḑic jupânii despre „încrederea“ de care se bucură înaintea poporului românŭ? Nu-i aşa, că şi-au păpat'o de cumva au avut'o vr'odată?

***

**Ofertŭ generosŭ.** *Demetriu Metea*, parochul românŭ gr. cat. din Acintişiu, a donatŭ pe séma fondului preoţilorŭ archidiecesanĭ invaliḑĭ 100 v. a.

***

**Din Făgăraşŭ** ni-se scrie cu data de 2 Octomvre: Domnulŭ *Cergedi Giuri*, căpitanŭ la honveḑĭ, absolvândŭ cursulŭ de oficerĭ de statŭ majorŭ cu succesŭ bunŭ, este transferatŭ din Cluşiu şi denumitŭ şefŭ alŭ batalionului de honveḑĭ de aicea. — In 1 Octomvre a. c. a plecatŭ alŭ 28-lea batalionŭ de vênătorĭ în noua sa garnisónă la Bjelina în Bosnia. La acestŭ batalionŭ bine disciplinatŭ se află o parte mare de Românĭ. Comandantulŭ locot-colonelŭ Eduard cav. de Pohl cu oficerii sĕi a lăsatŭ prin buna armoniă în viéţa socială o amintire plăcută inteligenţei din Făgăraşŭ.

***

**Bóla de gură şi de unghii** s'a ivitŭ între vitele cornute din Cluşiu.

***

**Dinasticismulŭ tinerimei unguresci.** Noulŭ organŭ alŭ partidei independente apărutŭ la 1 Octomvre în Pesta, anume „Budapesti Ujsag“, vestesce, că strdenţii ungurĭ vréu sĕ convóce pe ḑiua de 8 Ianuarie 1890 o adunare generală la Turinŭ, ca sĕ'i înmâneze acolo o adresă lui Kossuth, deórece în acea ḑi espiră terminulŭ, după care, în urma disposiţiunilorŭ legii incolatului, Kossuth îşĭ perde dreptulŭ de cetăţénŭ ungarŭ. Precum se scie, Kossuth a refusatŭ sĕ corĕspundă acestei legĭ şi sĕ se anunţe la unŭ consulatŭ austro-ungarŭ, spre a obţiné continuitatea dreptului sĕu de cetăţénŭ. La crearea legii s'a prelungit neobicinuitŭ de multŭ terminulŭ tocmai din consideraţiune către Kossuth, deórece se credea, că Kossuth totŭ n'are sĕ trăéscă peste acestŭ terminŭ. Revoluţionarulŭ însĕ numĕră acum 87 anĭ Aceéşĭ fóiă anunţă, că studenţii voiescŭ sĕ colecteze banĭ, ca sĕ-şĭ facă unŭ stégŭ scumpŭ şi celŭ dintâiu cuiu în prăjina lui sĕ-lŭ bată Kossuth. Ca mamă a stégului e luată în considerare sora lui Kossuth, d-na Ruttkay. Acestŭ stég ar fi destinatŭ sĕ stea la disposiţiunea studenţilorŭ, după-ce rectorulŭ a refusat de repeţite orĭ d'a pune stégulŭ universităţii la disposiţiune pentru procesiunile politice ale studenţilorŭ.

***

**Pungaşŭ.** In Deşiu colectă un omŭ banĭ pe basa unei liste, pe care erau subscrişĭ mai mulţĭ domnĭ din Sibiiu, ca comitetulŭ unei întreprinderĭ cu scopŭ culturalŭ. Căpitanulŭ oraşului Deşiu făcŭ o întrebare la poliţia din Sibiiu pe cale telegrafică, décă documentulŭ este autenticŭ, şi primi rĕspunsŭ, că acelŭ omŭ din Deşiu este unŭ pungaşŭ. Nu cumva e celŭ care a colectatŭ şi pe la Sătmarŭ totŭ în numele unui comitetŭ din Sibiiu?

***

**Incercare de a înşela.** O damă din Sibiiu primi în ḑilele acestea o telegramă dela „fiulŭ“ ei din Braşovŭ, ca să-i trimétă acestuia 20 de florinĭ. Convingerea damei, că „fiulŭ“ ei se află într'o cetate îndepărtată de Braşovŭ, se adeverĭ prin rĕspunsulŭ ce-lŭ primi ea la întrebarea ce a făcut'o. Direcţiunea poliţiei, aflândŭ casulŭ acesta, încunosciiţă îndată autoritatea din Braşovŭ despre încercarea falsului fiiu de a înşela.

***

**Nenorocire.** In sĕptĕmâna trecută cu ocasiunea căratului cucuruzului de pe câmpŭ, unŭ ţĕranŭ din Preşmerŭ, după ce încărcă carulŭ, se sui susŭ peste sacii de cucuruzŭ şi plecă către casă; pe drumŭ însĕ alunecă de pe sacĭ şi cădŭ între cai, carĭ speriindu-se o luară la fugă têrêndu-lŭ pe nefericitulŭ ţĕranŭ. Când se opriră caii, ţĕranulŭ era deja mortŭ.

***

**Regularea rîurilorŭ în Bucovina.** Camera comercială a Bucovinei a hotărîtŭ sĕ adreseze guvernului o petiţiune, ca sĕ se apuce de regularea rîurilorŭ din Bucovina, spre a se împedeca astfelŭ inundările.

***

**Concertulŭ d-nei Irena de Vladaia.** Distinsa şi de publiculŭ nostru multŭ agreata cântăréţă, d-na Irena de Vladaia, dela opera comică din Parisŭ, de presentŭ angajată la opera din Neapole, va da concertulŭ sĕu, despre care făcurămŭ deja amintire, Lunĭ în 2 (14) Octomvre a. c. în sala otelului Nr. 1. Programa o vomŭ publica câtŭ mai curêndŭ. Bilete pentru acestŭ concertŭ se potŭ procura dela librăria Henricŭ Zeidner (têrgulŭ grâului) de mâne, Marţĭ, încolo.

## Adunarea generală a Societăţii pentru fondŭ de teatru românŭ.

*din Caransebeşŭ.*

Dumineca şi Lunea trecută, la 29 şi 30 Septemvre n., s'a ţinutŭ la Caransebeşŭ adunarea generală a societăţii pentru fondŭ de teatru românŭ. Despre decursulŭ acestei adunărĭ cetimŭ în „Familia“ următórele:

Introducerea solemnităţilorŭ a fostŭ primirea presidentului adunării la gară. Iosifŭ Vulcanŭ, vice-presidentulŭ comitetului, carele şi de astădată a avutŭ onórea d'a presida adunarea generală, a fostŭ întêmpinatŭ la gară de comitetulŭ aranjatorŭ, în frunte cu presidentulŭ acéluia d-lŭ protopresbiterŭ Andrei Ghidiu.

Dumineca diminéţa s'a celebratŭ missă solemnă în biserica catedrală, asistândŭ Pr. S. Sa părintele episcopŭ Nicolae Popea, unŭ publicŭ numerosŭ, în care deosebitŭ ne-a surprinsŭ mulţimea damelorŭ. Cântările liturgice compuse de Dima au fostŭ esecutate de reuniunea română de cântărĭ din Caransebeşŭ.

Adunarea s'a deşchisŭ în sala comunităţii de avere, printr'o cuvêntare a preşedintelui Ios. Vulcanŭ. De faţă a fostŭ şi Pr. S. Sa episcopulŭ, unŭ publicŭ alesŭ, în care deosebitŭ s'a remarcatŭ mulţimea damelorŭ. In şedinţa primă s'au cetitŭ raportele comitetului şi alŭ casarului, carĭ urméză mai josŭ şi s'au alesŭ comisiunile indicate în programă.

La améḑĭ publiculŭ s'a adunatŭ la unŭ banchetŭ cam o sută două-ḑecĭ de persóne. Primulŭ toastŭ pentru Maj. Lor, a fostŭ rostitŭ de presidentulŭ adunării; alŭ doilea s'a purtatŭ de protopresbiterulŭ Andrei Ghidiu pentru comitetulŭ societăţii representatŭ prin Iosifŭ Vulcanŭ; d-lŭ Traianŭ Barzu a bĕutŭ pentru óspeţĭ, d-lŭ Petru Călciunarŭ pentru mame etc.

Séra s'a datŭ în spaţiósa sală a otelului Lichtnekert unŭ concertŭ, urmatŭ de o representaţiă teatrală, esecutându-se în tóte programa.

Concertulŭ fŭ deşchisŭ de unŭ cvartetŭ bărbătescŭ alŭ corului vocalŭ din Chiseteu; reuniunea română de cântărĭ din Caransebeşŭ a cântatŭ trei piese, între carĭ d-lŭ Davidŭ Têrfălógă a cântatŭ două compositii. Atâtŭ corurile, câtŭ şi vocea escelentă a d-lui Têrfălógă a încântatŭ publiculŭ, care a umplutŭ sala până la îndesuire. Reuniunea română de cântărĭ din Caransebeşŭ a escelatŭ prin vocile frumóse ale membrilorŭ, corulŭ plugarilorŭ din Chiseteu

---

In mijloculŭ salei zăcea pe unŭ catafalcŭ mórta, o apariţiune gingaşe, albă, din lumea cealaltă, o fiinţă încă pe care o poţĭ sĕ o pipăi, pe care ochiulŭ pote sĕ o vaḑă, dér buzele simtŭ în sărutare'i rĕcéla ghiăţósă şi inima nóstră scie prea bine, că deja 'şi-a începutŭ peregrinagiulŭ către ţinuturile îndepărtate, tare îndepărtate.

Iordache păşi către mórtă — era o copilă încă, abia de 16 anĭ — cădŭ la peptulŭ ei rece şi stĕtŭ multă vreme astfelŭ. Mórta era soru-sa, în viaţă se numea Irina.

Celălaltă tinĕrŭ, care nu-şĭ putea abate privirile dela mórta, este Mariotŭ Nasta, mirele logoditŭ alŭ miresei celei cuprinse de rĕcéla morţii; încetişorŭ alunecă privirile lui peste trăsăturile scumpe ale feţei ei, peste sprâncele'i nobile, peste frumósa'i gură, ca şi când credea, că prin acésta o va scăpa de putreḑire.

Două luminărĭ ardêu la capulŭ cadavrului, a treia era palida lună, care-şĭ arunca raḑele sale prin ferĕstră. Patru călugăriţe cântau în genunchĭ unŭ cântecŭ de morţĭ.

Deodată pocni o înpuşcătură şi ochiurile pestriţe ale ferestrei căḑură zăngănindŭ în odaiă. Ienicerii încunjurară mica mânăstire.

Iordache se ridică dela sînulŭ frumósei şi palidei sale surorĭ, mutŭ îĭ strînse mâna lui Mariotŭ, şi fără sĕ ḑică vre-o vorbă, păşi fiecare către câte o ferĕstră.

Mânăstirea avea optŭ ferestri. Câte doi tinerĭ se aşeḑară la fiecare ferĕstră, ér câte alţĭ doi stau îndĕrătulŭ lorŭ, ca sĕ încarce din nou armele.

Atâtŭ afară câtŭ şi înăuntru trăsnéu înpuşcăturile, şi mulţĭ soldaţĭ bravĭ turcescĭ, carĭ încă sperau sĕ ajunga césulŭ triumfului, zăceau deja morţĭ înaintea mânăstirei. Ienicenii, cu totŭ numĕrulŭ lorŭ copleşitorŭ, nu erau în stare sĕ dărîme porţile micei ziḑirĭ; care se apropia mai multŭ decâtŭ de o bătaiă de puşcă, murea de sigurŭ lovitŭ de glónţele eteriştilorŭ.

In mijloculŭ luptei crâncene cântau călugăriţele cu glasŭ linŭ „Dómne miluesce-ne“.

Până la mieḑulŭ nopţii respinseră tinerii patru asalturĭ. Vĕḑêndŭ Turcii, că nu potŭ face nicĭ o ispravă faţă de resistenţa cerbicósă a impresuraţilorŭ, trimiseră unŭ omŭ la Drăgăşanĭ după — tunurĭ.

In curêndŭ vĕḑură locuitorii mânăstirei, două tunurĭ de câmpŭ, carĭ se apropiau. Duşmanulŭ lorŭ poftitorŭ de sânge, Aga Girlet, le aşeḑă pe o colină, care sta faţă în faţă cu mânăstirea, apoi prin sunetŭ de trîmbiţă le vesti eteriştilorŭ următórele:

„Voi vedeţĭ bine, că ori-ce împotrivire e zadarnică, de ce sĕ vĕ mai prăpădiţĭ iérba de puşcă şi glónţele, mai bine predaţĭ armele şi pe Begul Tyndari, ginerele Sultanului, căcĭ atuncĭ Sultanulŭ vĕ va erta pe toţĭ“.

Indată ce auḑi Iordache acestea, apucă pe Begulŭ Tyndari şi'lŭ duse în cripta mânăstirei. Acolo ridică coperişulŭ unui cosciugŭ de pĕtră şi'i arătă, că acesta până în gură e plinŭ cu iérbă de puşcă.

— Acum suie-te în turnŭ şi vorbesce cu Begulŭ. Spune-i, că noi nu vom capitula nicĭ pentru graţiă nicĭ de frică. Décă însĕ elŭ voiesce, ca sĕ te aibă pe tine viu, atuncĭ sĕ-şĭ retragă tótă armata din préjma mânăstirei, pentru ca şi noi sĕ ne putemŭ retrage în pace. Décă va da numai o singură împuşcătură de tunŭ, atuncĭ sĕ scie, că totŭ edificiulŭ dimpreună cu tine şi cu noi va sbura în aerŭ. Spune-i acestea, décă ţi-e scumpă viéţa.

Tyndari fŭ condusŭ până în turnŭ şi strigă vitézului Aga următórele:

„Vitézule Girlet Aga! Datoria ta este, nu ca sĕ-mĭ scapĭ viaţa mea, ci sĕ sdrobescĭ pe duşmanĭ. De aceea nu perde vreme în negoţierĭ cu duşmanii în ceea ce privesce viaţa mea, tu nu eştĭ împuternicitŭ la aşa ceva. Continuă cu curajŭ asaltulŭ, duşmanii suntŭ laşĭ şi îngroziţĭ până la mórte —“

Mai departe nu putŭ vorbi. O împuşcătură de josŭ din flinta lui Iordache smulse vorba după buzele sale şi viaţa din inima sa. Tyndari căḑu din turnŭ, tênĕra fiică a Sultanului deveni vĕduvă.

Girlet Aga nu porunci încă ca sĕ împuşce asupra mânăstirei, nicĭ chiar acum. Elŭ nu voi sĕ lase contrarului sĕu glo

ne-a pusŭ în uimire cu precisiunea cântării, ér d-lŭ Terfălogă a storsŭ aplause frenetice prin vocea sa sonoră, care are unŭ timbru argințiŭ fórte frumosŭ și sună curatŭ și puternicŭ chiar și în registrele cele mai înalte. De ar face studii într'unŭ conservatorŭ órecare, ar puté deveni unŭ cântărețŭ vestitŭ.

Apoi corulŭ plugarilorŭ din Chiseteu a jucatŭ piesa „Ruga dela Chiseteu“, comediă poporală, cu cântece și jocŭ, de Iosifŭ Vulcanŭ, scrisă anume pentru acéstă ocasiune.

Incâtŭ privesce piesa, noi avemŭ sĕ tăcemŭ, dér relativŭ la jocŭ suntemŭ datorĭ sĕ constatămŭ, că acela a întrecutŭ tóte așteptările, căcĭ plugarii noștri au fostŭ superiorĭ multorŭ diletanțĭ din clasa inteligentă. Siguritatea cu care ei jucau, mișcarea, gestulŭ, mimica lorŭ și mai cu sémă acelŭ aerŭ naturalŭ, care s'a revĕrsatŭ asupra întregei lorŭ atitudinĭ, a pusŭ în uimire auditorulŭ. Bucuria, de-a vedé pe țĕranulŭ românŭ dândŭ probă de atâta inteligență, a produsŭ unŭ entusiasmŭ nemărginitŭ, care în multe, fórte multe rîndurĭ s'a manifestatŭ prin aplause frenetice.

Părintele Lucianŭ Șepețianŭ, bravulŭ parochŭ alŭ Chiseteului și neobositulŭ conducĕtorŭ alŭ corului de acolo, carele a condusŭ și studiarea acestei piese, ne-a îndatoratŭ de nou sĕ'i aducemŭ tributulŭ devotamentului nostru.

Două tablourĭ vii: „Coriolanŭ și Veturia“ și „Mórtea lui Coriolanŭ“, ambele fórte bine reușite și representate de clasa inteligentă română din Caransebeșŭ, au încheiatŭ serata.

O mare parte a publicului s'a aședatŭ apoi la mese, cinândŭ împreună. Corulŭ din Caransebeșŭ și celŭ din Chiseteu, cântândŭ pe rêndŭ cele mai frumóse cvartate, produseră o séră, mai bine o nópte neuitată, care în mijloculŭ entusiasmului generalŭ s'a prelungitŭ până diminéța la 5, când corulŭ din Chiseteu pornì la gară.

In ședința a doua înainte d'a se asculta rapórtele comisiunilorŭ, s'a cetitŭ frumosulŭ studiu literarŭ întitulatŭ „Pessimismulŭ în poesiile lui Eminescu“, de d-lŭ Vasilie Goldișŭ, actualmente profesorŭ la gimnasiulŭ românescŭ din Brașovŭ, care s'a ascultatŭ cu cea mai mare atențiune, și la sfârșitŭ fù acoperitŭ de aplause.

In sfĕrșitŭ s'a decisŭ, ca viitórea adunare generală sĕ se țină la Orșova, unde societatea a fostŭ învitată prin graiulŭ d-lui advocatŭ Petru Călciunariu.

După adunare Pr. S. Sa episcopulŭ Nicolae Popea a întrunitŭ la mésă pe mai mulțĭ din membrii societății venițĭ din alte părțĭ.

Séra la 8 óre Reuniunea română de cântărĭ din Caransebeșŭ a datŭ serenadă în onórea presidentului adunării. La 9 óre s'a datŭ unŭ balŭ frumosŭ în sala otelului „Pomulŭ verde“. Petrecerea a fostŭ fórte veselă și a ținutŭ aprópe până'n dorĭ. S'a danțatŭ și Hora, Ardeleana, De doi, Pe piciorŭ. Multe dame au purtatŭ costumŭ naționalŭ.

Din *raportulŭ comitetului pe an. 1889* cătră adunarea generală estragemŭ următórele:

I. *Averea Societății.* Averea Societății constă din următórele: 1. Obligațiunĭ de statŭ în prețŭ de 23,176 fl. 78 cr. 2. Acțiunĭ de ale „Albinei“ 7,800 fl. 3. Acțiunĭ de ale „Transilvaniei“ 900 fl. 4. Deposite la „Albina“ 19,575 fl. 78 cr. 5. Obligațiunĭ private 200 fl. 6. Banĭ gata 306 fl. 72 cr., la olaltă 51.959 fl. 28 cr.

După raportulŭ cătră adunarea generală din anulŭ trecutŭ, averea societății a fostŭ 48,048 fl. 56 cr. In urmare din anulŭ trecutŭ păn' adĭ s'a sporitŭ cu 3,910 fl. 72 cr.

II. *Restanțele.* Membri fondatorĭ după consemnarea de sub ·/. au remasŭ datorĭ cu 2787 fl., éră membri ordinarĭ după consemnarea de sub ²/. cu 579 fl. 50 cr., la olaltă 3366 fl. 50 cr.

Comitetulŭ, prin advocatulŭ sĕu, a provocatŭ încă odată pe toțĭ restanțierii, ca în 15 dile sĕ plătescă, și încâtŭ nu vorŭ plăti, a decisŭ, ca în contra celorŭ judecațĭ sĕ se încépă respective sĕ se continue esecuțiunea; éră ceilalțĭ restanțierĭ vorŭ fi împrocesuatĭ, afară de aceia, carĭ regulatŭ au plătitŭ cametele.

Stefanŭ Ioanovits advocatŭ în Budapesta a rĕmasŭ datorŭ cu 221 fl. 50 cr., éră Angelŭ Coterla economŭ în Ciclova română cu 60 fl., dér fiindŭ că ambii au muritŭ și după ei nu a rĕmasŭ avere, — comitetulŭ propune adunării, ca sĕ ștérgă aceste sume.

Tacsele întregĭ le-au plătitŭ și au căpĕtatŭ diplome: dintre membri fondatorĭ 48, dintre membri ordinarĭ 36 la olaltă 84.

# Literatură.

**Fisica pentru școlele poporale** de *Dionisie Făgărășanŭ profesorŭ în Brașovŭ.* In interesulŭ instrucțiunei poporale ne permitemŭ a trage atențiunea d-lorŭ învĕțătorĭ asupra acestui manualŭ de școlă, aprobatŭ de Vener. Consistoriu archidiecesanŭ gr. or. și de înaltulŭ ministeru de culte și instrucțiune. Manualulŭ din cestiune este recunoscutŭ din partea criticei ca celŭ mai bunŭ și mai potrivitŭ manualŭ de fisică pentru școlele poporale, și ca sĕ adeverimŭ asertiunea nóstră, lăsămŭ sĕ urmeze părerile unorŭ diare asupra ei:

„Din tóte cărțile de fisică poporală câte ne-au cădutŭ prin mânĭ, n'am găsitŭ nicĭ una așa de bună, așa de potrivită pentru școlele primare de sate și de orașe, ca acéstă carte a d-lui D. Făgărășanŭ. Orĭ-ce persónă, care ar sci numai sĕ citéscă, și totŭ ar puté învĕța fisica, acéstă sciință atâtŭ de trebuinciósă pe câtŭ și de frumósă, care pregătesce pe omŭ pentru viața practică și'i este de mare folosŭ în diferitele împrejurărĭ ale vieții. Ne pare fórte multŭ rĕu, că spațiulŭ nu ne permite sĕ reproducemŭ aci din acéstă carte mai multe bucățĭ, carĭ sĕ dovedéscă cetitorilorŭ noștri adevĕrulŭ vorbelorŭ nostre în privința ei. Dér décă nu putemŭ face acésta, avemŭ curagiulŭ a lua tótă respunderea asupră-ne și a ruga pe abonații noștri, ca sĕ cumpere deocamdată numai câte unŭ esemplarŭ, pentru sineșĭ, și apoi suntemŭ sigurĭ, că ei le vorŭ recomanda tuturorŭ școlarilorŭ și persónelorŭ, carĭ sciu ceti. Din simpla cetire a acestei cărțĭ, persónele, carĭ nu vorŭ mai fi învĕțat'o de locŭ, vorŭ câștiga cunoscințe atâtŭ de folositóre, frumóse și curióse, încâtŭ vorŭ găsì o mare plăcere de a face ele însĕșĭ esperiențele și încercările espuse în carte. Afară de acésta multe lucrurĭ, care li-se păreu taine, nepĕtrunse de mintea omenéscă, după acéstă cetire vorŭ părea ceva cu totulŭ simplu și cunoscute. Afară de cuprinsulŭ ei celŭ bunŭ și bine expusŭ, acéstă lucrare se deosebesce prin limba sa înțelésă de toțĭ Românii și prin figurile sale fórte bine lucrate. Are 74 de ilustrații. Cu tóte acestea costă numai 40 cr., adecă cam unŭ francŭ. Ea se află de vêndare la librăria D-lui H. Zeidner, din Brașovŭ, de unde și-o póte procura orĭ și cine. (Dómina pentru toțĭ; revistă ilustrată de enciclopediă și de pedagogiă, Nr. 4 din Septemvre 1887).

....„In privința materialului autorulŭ s'a silitŭ a alege totŭ, ce e neapĕratŭ de lipsă pentru înțelegerea fenomenelorŭ naturei, și s'a nisuitŭ a corĕspunde în privința acésta planului de învĕțămêntŭ din Normativulŭ școlarŭ. Aranjarea materiarului încă e corĕspundĕtóre.....

In privința modului predării materialului din fisică, autorulŭ s'a ținutŭ strînsŭ de principiulŭ graduității, dela ușorŭ la mai greu, dela simplu la compusŭ. Pentru fiecare lege descrie mai multe esperimente „pentrucă, dice dênsulŭ cu dreptŭ cuvêntŭ, prin acésta școlarii îșĭ vorŭ câștiga o convingere mai firmă despre adevĕrulŭ ce voimŭ a-lŭ demonstra printr'însele“. Esperimentele descrise suntŭ simple și ușóre; aparatele deasemenea; pe cele mai multe din acestea le póte face învĕțătorulŭ după indigitările, ce se dau în acestŭ manualŭ astfelŭ, că nime nu se póte plânge de lipsa aparatelorŭ.

Esperimentele, deducțiunile și aplicările practice suntŭ descrise într'unŭ stilŭ ușorŭ, simplu, precisŭ și convingĕtorŭ. La aplicarea legilorŭ în viața practică autorulŭ a fostŭ cu deosebită privire la ocupațiunile poporului, ceea-ce de sigurŭ nu e unŭ defectŭ alŭ cărții.

In privința adjustării, editura și tipografia și-au datŭ tótă silința, ca aceea sĕ corĕspundă tuturorŭ recerințelorŭ. Tiparŭ frumosŭ, ilustrațiunĭ bine esecutate, hârtiă bună și formă convenabilă“. P. (Telegrafulŭ românŭ Nr. 100 din 1887.)

Totŭ cu acéstă ocasiune ne luămŭ voiă a trage atențiunea d-lorŭ învĕțătorĭ și asupra manualului aprobatŭ de Ven. Contorŭ archidiecesanŭ gr. or.: **Geografiă** *pentru școlele poporale române* de *D. Făgărășanŭ* și *S. Moldovanŭ*, profesorĭ, și **Istoria Ungariei** în legătură cu istoria universală de *Silvestru Moldovanŭ*. Despre manualulŭ de Geografiă dice renumitulŭ nostru pedagogŭ V. Gr. Borgovanŭ în Nr. 19 alŭ diarului „Amiculŭ Familiei“ din 1886 între altele următórele:.... „Precum se vede din acestea, cărticica cuprinde întregŭ materialulŭ geograficŭ, ce-lŭ reclamă didactica modernă pentru școlele primare. Alegerea este nimerită, procesulŭ metodicŭ celŭ adevĕratŭ sinteticŭ cu puține abaterĭ.... Ne place multŭ partea I a cărticelei, unde d-nii autorĭ dovedescŭ familiarisare deplină cu procesulŭ, pe care astădĭ îlŭ impune metodica școlei poporale.... Materialulŭ din partea a III pe câtŭ de străinŭ până acuma pentru cele mai multe școle primare, décă nu pentru tóte, pe atâtŭ de bine este alesŭ și tractatŭ într'unŭ modŭ fórte ușorŭ... In generalŭ trebue sĕ constatezŭ și o și facŭ cu plăcere, că acéstă cărticică este una dintre cele mai nimerite aparițiunĭ literare nouĕ de pe terenulŭ pedagogico-didactŭ, decĭ o și recomandŭ frațilorŭ învĕțătorĭ cu tótă căldura“.

Cărțile acestea se potŭ procura dela librăria *H. Zeidner* din *Brașovŭ*, în a căruia editură au eșitŭ, precum și dela librăriile din provincià. Editorulŭ dă d-lorŭ învĕțătorĭ, carĭ le întroducŭ în școlă, câte unŭ esemplarŭ gratuitŭ, și la 10 esemplare unŭ esemplarŭ pentru copii sĕracĭ. Favorulŭ acesta îlŭ face d-lorŭ învĕțătorĭ pentru tóte cărțile apărute în editura d-lui, ér la 10 esemplare unŭ esemplarŭ pentru copii săracĭ dă și din cărțile apărute în alte editurĭ.

## TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

**Iaszbereny**, 7 Octomvre. Apponyi șĭ-a făcutŭ darea de sémă înaintea alegĕtorilorŭ. In ea a făcutŭ mai multŭ polemică în contra vorbirei lui Tisza dela Oradea-mare. In prima liniă se ocupà cu desbaterile asupra legii militare, cu alŭ cărorŭ resultatŭ e fórte mulțămitŭ, deórece prin acésta Tisza a fostŭ nevoitŭ sĕ 'șĭ întregéscă cabinetulŭ prin bărbațĭ noui. Semnaléză începutulŭ unei nouĕ ére de reforme, care cere unŭ controlŭ și mai mare din partea oposițiunei moderate. Pe noii miniștri îi întêmpină cu simpatiă, dér nu póte ține cu ei, câtŭ timpŭ Tisza și sistemulŭ lui nu e rĕsturnatŭ.

Apponyi se ocupà amĕrunțitŭ cu întroducerea administrației de statŭ, care desemnéză și punctulŭ cardinalŭ alŭ programului sĕu. Dér Tisza nu e bărbatulŭ, căruia sĕ i se încredințeze realisarea reformei. Respinge imputarea ridicată de Tisza, că oposiția face politică personală; e numai o cerere dréptă, ca politiculŭ, care a greșitŭ, sĕ'șĭ ia pedépsa dreptŭ iertare.

In fine vorbì Apponyi despre raportulŭ dintre armată și „națiune“, a cărorŭ concordiă vrea s'o scie întemeiată pe base durabile.

**Parisŭ**, 7 Octomvre. Balotagele au decursŭ în liniște. Resultatulŭ e până acum: 29 republicanĭ, 2 monachiștĭ, 8 boulangiștĭ.

**Praga**, 8 Octomvre. Deputații germanĭ din Boemia au hotărîtŭ sĕ nu între nicĭ în dieta cea nou alésă.

# DIVERSE.

**Testamentulŭ unui filantropŭ.** Acum câteva dile murì în Mödling în Viena, privatierulŭ Ignaz Singer în etate de 72 de anĭ. Acesta îșĭ testà întréga sa avere de 500,000 fl. cu escepțiunea unorŭ sume împărțite la rudenii, pentru scopurĭ umanitare, mai cu sémă însĕ pentru fundațiunĭ școlare și anume: Unŭ capitalŭ de 40,000 fl., sĕ se dea școlelorŭ poporale din Viena, din interesele acestui capitalŭ sĕ capete câte 100 fl. învĕțătorii mai sĕracĭ; totŭ unŭ capitalŭ de 40,000 fl. pentru copii de școlă sĕracĭ din Viena, din interesele acestui capitalŭ sĕ se dea cate 50 fl. unui anumitŭ numĕrŭ de școlarĭ pentru procurarea cărțilorŭ și rechisitelorŭ de școlă. Elŭ lăsà și comunei sale natale Eibenschütz din Moravia o sumă însemnată pentru scopurĭ școlare. Defunctulŭ a fostŭ cunoscutŭ în viéța sa de unŭ mare sgârcitŭ. La deschiderea testamentului se arătà, că bĕtrânulŭ celŭ sgârcitŭ a păstratŭ banii pentru omenire și a muritŭ ca binefăcĕtorulŭ ei.

### Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 7 Octomvre st. n. 1889.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 9.45 | Vênd. | 9.47 |
| Argintŭ românescŭ - | „ | 9.40 | „ | 9.44 |
| Napoleon-d'orĭ - - - | „ | 9.46 | „ | 9.50 |
| Lire turcescĭ - - - | „ | 10.72 | „ | 10.74 |
| Imperialĭ - - - - | „ | 9.72 | „ | 9.74 |
| Galbinĭ | „ | 5.58 | „ | 5.60 |
| Scris. fonc. „Albina“ 6% | „ | 101.— | „ | 102.— |
| „ „ „ 5% | „ | 98.50 | „ | 99.— |
| Ruble rusescĭ - - - | „ | 122.— | „ | 123.— |
| Mărcĭ germane - - | „ | 58.20 | „ | 58.50 |

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

### Cursulŭ la bursa de Viena

din 6 Octomvre st. n. 1889.

| | |
|---|---|
| Renta de aurŭ 4% - - - - - - - | 100.10 |
| Renta de hârtiă 5% - - - - - - - | 95.15 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - | 114.90 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - - | 95.40 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - - | 99 90 |
| Renta de aurŭ austriacă - - - - - | 316.— |
| Losurĭ din 1860 - - - - - - - - | 306.50 |
| Acțiunile băncei austro-ungare - - | —.— |
| Acțiunile băncei de creditŭ ungar. - | 315.60 |
| Acțiunile băncei de creditŭ austr. - | 305.50 |
| Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - - | 5.67 |
| Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - - | 9.48½ |
| Mărcĭ 100 împ. germane - - - - - | 58.45 |
| Londra 10 Livres sterlinge - - - - | 119.90 |

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
**Dr. Aurel Mureșianu.**

---

ria, de a muri o mórte eroică, în luptă pe față, cu sabia în mâna dréptă.

Trebuia sĕ se mai întêmple încă unŭ spectacolŭ sângerosŭ pe piața Hebdomon, la unŭ astfelŭ de sfirșitŭ destinà elŭ pe eroi.

Piața Hebdomon a vĕdutŭ de multe-orĭ rostogolindu-se în țĕrînă capetele multorŭ eroi românĭ...

Iordache și frații sĕi de arme nu vor fi cei dintâiu. Sângele, care se varsă în luptă, dispare, acela însă, care curge pe loculŭ de osândă, este picătură de picătură cântăritŭ cu aurŭ.

Girlet Aga crutà pe reveluționarĭ... Din nou trimise elŭ printr'unŭ sunetŭ de trâmbiță unŭ solŭ la mânăstire, vestindu-le tinerilorŭ acestea:

„Vitejĭ eteriștĭ! Girlet Aga vĕ asigură vouĕ grațiă și libertate, décă îlŭ vețĭ preda in mânile nóstre pe Iordache, căpetenia vóstră. Voi ceilalțĭ putețĭ merge nevătămațĭ“.

Treidecĭ și douĕ de glónțe pĕtrunseră deodată în corpulŭ solului.

Acesta a fostŭ rĕspunsulŭ.

(Va urma.)

# Cancelaria Negruțŭ

## în Gherla—Sz.-ujvár—Transilvania

## DESCHIDE ABONAMENT PE ANUL 1889

la

**AMICULU FAMILIEI.** Ḑiarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XIII. — Apare în 1 și 15 d̦i a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustrațiunĭ frumóse; și publică articlii socialĭ, poesii, novele, schițe, piese teatralĭ ș. a. — mai departe tracteză cestiunĭ literare și scientifice cu reflesiune la cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune viéța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin glume, în mare parte ilustrate, nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieței; și preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individ̦ilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România și străinătate 10 francĭ, lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

**PREOTULŬ ROMÂNŬ.** Ḑiarŭ bisericescŭ, scolarŭ și literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XV. — Apare în broșurĭ lunare câte de 2½—3½ cóle, și publică portretele și biografiile archiereilorŭ și preoților ŭ mai distinșĭ, precum și alte portrete și ilustrațiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între aceștia mulțime de predice pre dumínecĭ, serbătorĭ și diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice și scientifice-literarĭ; și în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte și scirĭ cu preferința celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică și literară. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

**Colectanții primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.**

**Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cui cere.**

### Totŭ de aci se mai potŭ procura și următórele cărțĭ din editura propriă:

**Renascerea limbei românescĭ** în vorbire și scriere învederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

**Merinde dela școlă** *séu învĕțaturĭ pentru poporŭ* culese din diarulŭ unui scolarŭ de *Dr. Georgiu Popa.* — Opulŭ acesta, pentru povĕțuirile lui valoróse, are sĕ ocupe unŭ locŭ de frunte în bibliotecile nóstre poporale. D-lŭ autorŭ a avutŭ nimerita idee, de a publica prin opulŭ de față unŭ diarŭ de școlă, ce și-lŭ făcuse ca elevŭ de anul I alŭ școlei poporale superióre din Câmpenĭ, va se d̦ică pe când era în alŭ 4-lea anŭ de școlă. In acestŭ d̦iar se cuprindŭ diferite impresiunĭ din copilăriă, atâtŭ din școlă câtŭ și afară de școla: o colecție bogată de diferite povĕțuirĭ primite dela învĕțătorulŭ sĕu, pe carĭ autorulŭ le-a prelucratŭ și desvoltatŭ cu multă îngrijire. Cele mai fundamentale principii cu privire la morală, religiune, naționalitate, igienă, economie, istoriă etc. etc. se află în acestŭ opŭ, așa că singurŭ numai câteva din cele 32 capitule, cum ar fi d. es. capitululŭ despre fumatŭ, despre curățirea trupului etc. ar fi de ajunsŭ pentru a merita sĕ nu lipséscă din nicĭ o bibliotecă poporală românéscă. Opulŭ cuprinde 289 pagine 8⁰ —Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto-francatŭ e 1 fl. 10 cr.

**Barbu cobzariulŭ.** Novelă originală e Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

**Puterea amorului.** Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Pețulŭ 20 cr.

**Idealulŭ perdutŭ.** Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

**Opera unui omŭ de bine.** Novelă originală.—Continuarea novelei: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinar. Prețulŭ 15 cr.

**Miseriile sociale.** Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 20 cr.

**Fântâna dorului.** Novelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

**Codreanŭ craiulŭ codrului.** Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

**Ultimulŭ Sichastru.** Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

**Bunica și Nepoțelulŭ.** Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé G. Simu. Prețulŭ 10 cr.

**Probitatea în copilăriă.** Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé. Prețulŭ 10 cr.

**Elŭ trebue sĕ se însóre.** Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțŭ. Prețulŭ 25 cr.

**Branda séu Nunta fatală.** Schiță din emigrarea lui Dragoșŭ. Novelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr.

**Numerii 76 și 77.** Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

**Hermanŭ și Dorotea** după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ 50 cr.

**Ifigenia în Tauria.** Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

**Carmen Sylva.** Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Reginei României. Prețulŭ 15 cr.

**Poesii,** de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

**Trandafirĭ și viorele,** poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preț. 60 cr.

**Tesaurulŭ dela Petrósa** séu **Cloșca cu puii ei de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

**Biblioteca Sătenului Românŭ.** Cartea III și IV, cuprindŭ materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ la ambele 50 cr. — câte una deosebĭ 30 cr.

**Biblioteca Familiei.** Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

**Colectă de recepte** din economiă, industriă, comerciu și chemiă. Prețulŭ 50 cr.

**Economia** pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

**Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ.** De V. Gr. Borgovan. Prețulŭ 15.

**Manualŭ de Gramatica limbei române** pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ, de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de data 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulŭ 30.

**Nu mĕ uita.** Colecțiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ș. a. Prețulŭ 50 cr.

**Carte conducĕtóre la propunerea calculărei în scóla poporală** pentru învĕțătorĭ și preparandĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

**Catechese** pentru pruncii școlarĭ din școlele poporale. După George Mey preotŭ în Schörzkirch din diecesa de Rottenburg de Titu Budu parochŭ gr. cat. în Satu-Siugatagu, protopopulŭ distr. Mara, adm. Vicarialŭ alŭ Maramureșului etc. etc. Edițiunea II. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 05 cr.

**Din trecutulŭ Silvaniei.** Legendă de Victorŭ Russu. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 05 cr.

**Prin mórte la victoriă.** Comediă într'unŭ actŭ. După A. Kotzebue localisată de Irina Sonea n. Bogdanŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ 10 cr.

**Influința mândriei.** Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ unui esemplarŭ 30 cr.

**Cuvêntărĭ bisericescĭ în tóte sĕrbătorile de peste anŭ** de *Ioanŭ Papiu.* — Unŭ volumŭ de peste 24 cóle 8⁰ mare, hârtiă fină. — Numele d-lui I. Papiu este multŭ mai bine cunoscutŭ clerului românŭ, decâtŭ sĕ fiă de lipsă a mai recomanda acestŭ nou productŭ alŭ d-sale. Clerulŭ românŭ a învĕțatŭ a'i aprețui scrierile d-sale pentru însemnata lorŭ valóre literară.—Noulŭ tomŭ de predicĭ întrece însĕ tóte volumurile de predicĭ edate până acum, prin întocmirea sa — avêndŭ o notiță istorică la fie-care sĕrbătóre, — care arată timpulŭ introducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ și modulŭ cum s'a stabilitŭ respectiva sĕrbătóre. — Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ e 2 fl. v. a.

**Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte,** întocmite de Ioanŭ Papiu. — Acestŭ volumŭ de peste 24 cóle cuprinde: 8 cuvêntărĭ acomodate pentru orĭ-ce casurĭ ordinare de mórte, 4 pentru casurĭ ordinare de mórte întêmplate în timpurĭ diferite ale anului, 10 la casurĭ ordinare însĕ mai specialĭ de mórte, 4 la înmormântarea omenilorŭ bĕtrânĭ, 5 la înmormêntarea pruncilorŭ, tinerilorŭ și a junilorŭ, 9 la casurĭ de mórte specialĭ; — apoi pe mai bine de patru cóle urméză o mulțime de iertăciunĭ precedate de o introducere generală în iertăciunĭ, și anume: 1 iertăciunile bărbatului dela muiere, 2—a muierei dela bărbatŭ, 3 — a părintelui dela fii, 4 — a mamei dela fii, 5 — a fiilorŭ dela părințĭ, 6 a fratelui séu surorei dela frațĭ și surorĭ, 7 — a nepoților ŭ dela moșĭ, móșe, bunĭ, bune, străbunĭ, străbune, 8 — a nepoțilorŭ dela unchiu și mătușe, 9 — dela némurĭ și consângenĭ mai depărtațĭ, 10—dela consoțĭ de aceeașĭ ocupațiune 11—dela binefăcĕtorĭ, amicĭ, cunoscuțĭ și dela toțĭ creștinii adunațĭ. Recomandămŭ clerului românŭ acestŭ bogatŭ volumŭ de cuvêntărĭ funebralĭ și iertăciunĭ lucrate amĕsuratŭ tuturorŭ cerințelorŭ preoțimei fungente la casurĭ funebralĭ. Prețulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e 2 fl. v. a.

**Cuvêntărĭ bisericescĭ,** tomulŭ III, scrise de Ioanŭ Papiu.—Acestŭ tomŭ cuprinde predicĭ pe Duminecĭ și se estinde pe 12 cóle 8⁰ mare.—Prețulŭ unui esemplarŭ spedat franco e 1 fl. v. a.

**Orientele catolicŭ** séu **concordanțele tradițiunei** în douĕ limbĭ—română și latină, tracteză despre primatulŭ bisericei și se estinde pe 22 cóle 8⁰ mare. —Scrisŭ de Ioanŭ Papiu.—Opulŭ acesta a fostŭ recensatŭ favoritorŭ și lăudat și de foile străine.—Prețulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e numai 1 fl. 50.

**Resultatele filosofiei** séu cunoscințele cele mai de frunte despre natura spirituală a omului, despre relațiunile și scopulŭ lui espuse în modŭ popularŭ de profesorulŭ Dr. Iosifŭ Frapporti și prelucrate în traducere liberă (cu facultate dela autorulŭ) de Ioanŭ Papiu. —Acestŭ opŭ, care se estinde pe 11, cóle 8⁰, e fórte acomodatŭ ca premiu pentru cei ce absólvă scóla poporală, se vinde cu prețulŭ numai de 50 cr esemplariulŭ spedatŭ franco.

**Manualŭ catecheticŭ pentru primii anĭ scolasticĭ,** prelucratŭ după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu, fostŭ profesor de s. scriptură, catechetică și metodică în seminariulŭ archidiecesanŭ din Blașiu, actualmente vicarŭ archiepiscopescŭ în Făgărașŭ.—Acestŭ opŭ de mare însemnătate pentru literatura catechetică româna este o prelucrare liberă, schimbândŭ unele aplicărĭ practice cu altele recerute de relațiunile și lipsele băiețilorŭ noștri, ér ceremoniele bisericescĭ înlocuindu-le cu cele prescrise și usitate în biserica nóstră română. In note se arată și procederea ce are sĕ o observe catechetulŭ față cu discipulii sĕi. Acéstă scriere are sĕ fiă unŭ îndreptarŭ în mâna catecheților ŭ, învĕțătorilorŭ și a părinților ŭ la instrucțiunea religiósă-morală, ce au sĕ o dea micilorŭ băiețĭ.—Prețulŭ unui esemplarŭ din acestŭ opŭ,— care pórtă clausula aprobărei prea ven. Ordinariatŭ metropolitanŭ din Blașiu și care cuprinde 222 pag. 8⁰, avêndŭ mai multe poesii în textŭ, — este 1 fl

**Omiliile** celui dintre sfințĭ Părintelui nostru Ioanŭ Gură-de-Aurŭ la epistolele sfântului apost. Paulŭ către Titu și Filemonŭ. Traduse de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ e 60 cr.

**Dumned̦eesca liturgie** a celui dintru sânțĭ părintelui nostru Ioanŭ Chrysostomŭ compusă din operele acelui sântŭ părinte, de Ioanŭ Boroșiu parochŭ gr. cat. și ases. consist. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto-francatŭ e 40 cr.

### Cele mai eftine cărțĭ de rugăciunĭ:

**Mărgăritarulŭ sufletului.** Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ, fórte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 80 cr., legatŭ mai fin 1 fl., legat în piele 1 fl.30, în legătură de luxŭ 2.50—2.80

**Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ.** Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pând̦ă 26 cr.

**Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ** pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Cu mai multe icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

**Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtorei de D-d̦eu** urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Prețul unui esemplar legat spedat franco e 12 cr., 50 esemplare 5 fl., 100 esemplare 9 fl. v. a.

**Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ.** Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ și spedatŭ franco e 15 cr.; 40 de esemplare 6 fl.; 100 esemplare 10 fl.

**A se adresa la „CANCELARIA NEGRUȚU“ în Gherla (Sz-ujvár. — Transilvania), unde se cumpĕră acțiile tuturorŭ băncilorŭ române cu prețurile cele mai bune.**

Tipografia A. MUREȘIANU Brașovŭ.